

Aika	16.6.2025 15:00 - 17:32
Paikka	Latomo, Kauppakatu 1, Holvi 1
Päätöksentekijät	Moilanen Hanna, puheenjohtaja Kauhanen Matti, I varapuheenjohtaja Kuronen Tuula, II varapuheenjohtaja Häyrinen Essi, jäsen Kimonen Jehki, jäsen Kontro Aki, jäsen Laukkanen Teemu, jäsen Moilanen Soili, jäsen Nykänen Jari, jäsen Sopanen Heikki, jäsen Väisänen Lassi, varajäsen
Poissa	Naukkarinen Satu, jäsen
Muut osallistajat	Huupponen Erkki, valtuuston puheenjohtaja Nenonen Henna, valtuuston I varapuheenjohtaja Kovanen Anna-Maria, valtuuston II varapuheenjohtaja Savolainen Emilia, kaupunginjohtaja, esittelijä Savolainen Jukka, hallintojohtaja Pöyhönen Anu, sihteeri
Käsitellyt asiat	132-157
Allekirjoitukset	Sähköinen allekirjoitus: Visma Sign 16.6.2025 Hanna Moilanen, puheenjohtaja Anu Pöyhönen, sihteeri
Pöytäkirjan tarkastus	Sähköinen allekirjoitus: Visma Sign 16.6.2025 Essi Häyrinen Matti Kauhanen
Pöytäkirja yleisesti nähtävänä	Pieksämäen kaupungin yleisessä tietoverkossa: www.pieksamaki.fi 17.6.2025

§ 156

Pieksämäen kaupungin kannanotto koskien Etelä-Savon hyvinvointialueen ehdotusta Islannin mallin käyttöönotosta

Asianumero

PMK/429/00.04.02/2025

Kaupunginhallitus 16.6.2025 § 156

Etelä-Savon kunnat sekä Hyvinvointialue Eloisa ovat käyneet vuoropuhelua Etelä-Savon lasten ja nuorten tilanteesta. Tilanne on huolestuttava päihteiden käytön ja mielenterveyshaasteiden lisääntyessä. Vuoropuhelulla on haluttu lähteä hakemaan ratkaisuja ja uusia toimintamalleja nykyisen tilanteen ratkaisemiseksi.

Nykytilanne

Päihteiden käyttö ja mielenterveyshaasteet ovat lisääntyneet ja ennenaikaisten kuolemien tilastoissa menetetään eniten elinvuosia huumeiden vuoksi. Muun maan huumekuolematilastojen laskiessa, meillä Etelä-Savossa ne ovat sen sijaan kasvussa.

Huumekuolemat ja huumeiden käyttö ovat jäävuoren huippu taustalla olevista nuorten arjessa olevista moninaisista ongelmista, joihin vaikuttamalla voitaisi ongelmien kasautuminen ja siten esimerkiksi huumeiden käyttö estää. Mm. kouluterveyskyselyn ja viranomaisyhteistyöryhmien (perhekeskustyöryhmä, poliisi) kokemusten mukaan kouluilla ei ole riittäviä voimavaroja tukea lapsia, joilla ilmenee haasteita. Vanhemmuuteen tarvitaan tukea aiempaa enemmän ja sosiaali- ja terveydenhuoltoon ohjautuu lapsia ja nuoria, joiden tuen tarve on nimenomaan arjessa, vapaa-ajalla, harrastuksissa tai koulutyöskentelyyn liittyen. Kouluterveyskyselyissä nousee esiin mielekkään harrastus- ja vapaa-ajan viettämisen paikkojen puute ja kiusaamiseen liittyvät asiat.

Ratkaisuksi Islannin malli?

Tilanteen ratkaisemiseksi tarvitsemme laaja-alaista yhteistyötä, joka takaa monitasoisen ja - ammatillisen tuen, myös ennaltaehkäisevästi. Sosiaali- ja terveyspalvelut eli hyvinvointialue ei voi yksinään tätä haastetta ratkaista. Mukaan tarvitaan kaikkien kuntien ja maakunnan panos, ehkäisevästä päihdetyöstä ja hyvinvoinnin edistämisestä aina sivistyspalveluihin ja järjestöjen kanssa tehtävään yhteistyöhön saakka. Ratkaisun löytämiseksi tarvitsemme uudenlaista ajattelua ja suunnan muutosta. Kunnille on esitelty ns. Islannin malli tarjoaa tutkitun systemaattisen toimintamallin. Islannissa malli on mm. selkeästi vähentänyt lasten ja nuorten kannabiksen ja muiden päihteiden käyttöä.

paikkakunnalla käyttöönotettu malli. Suomessa se on otettu käyttöön Sipoossa, josta on jo saatu hyviä kokemuksia, erityisesti mallin toimeenpanon tuen katsottiin tärkeäksi voimavaraksi palvelujen kehittämisessä. Erityisesti Sipoossa on koettu, että malli on räätälöitävissä jokaisen maan, alueen ja kunnan tarpeita myötäillen: meille Etelä-Savoon rakennetaan Etelä-Savon näköiset ratkaisut, parastaen jo muualla hyväksi todettuja toimintamalleja.

Resurssit ja kustannusarvio

Mukaan toteutukseen tarvitaan meidät kaikki, yhtenä rintamana. Islannin mallin toimeenpano edellyttää resursseja ja Eloisa sekä jokaisen kunnan osallistumista. Käytännössä toimeenpano edellyttää Plant Youth -toimintamallin hankintaa, johon sisältyy:

- Asiantuntijapalvelu
- Kyselyt
- Datan keruu
- Tilastollinen päättely
- Koordinaation tuki

Lisäksi edellytyksenä on koordinaattorin palkkaaminen. Koordinaattorin vastuulla olisi mallin aluekoordinaatio ja toteutuksen tuki.

Alustavan kustannusarvion mukaan kulut ovat

Planet Youth-malli n. 142 290 €/vuosi (alueen kunnat)

Koordinaattori n. 55 000 €/vuosi (palkka+sivukulut) sekä hyvinvointityön koordinaatio (Eloisa)

Alustavan arvion mukaan malli kustantaa siis noin 1,10 € per Etelä-Savon asukas.

Miten eteenpäin?

Islannin malli edellyttää kaikkien alueen kuntien sekä hyvinvointialueen yhteistyötä. Hyvinvointialue haluaa edistää yhteistyötä aiheen tiimoilta.

Hyvinvointialue pyytää kannanottoa mukaan lähtemisestä 19.6.2025 mennessä. Mikäli ehdotus saa kannatusta, asian valmistelua jatketaan järjestämällä yhteisiä infotilaisuuksia. Virallista päätöstä odotetaan kunnilta vuoden loppuun mennessä.

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Emilia Savolainen, p. 044 368 6801

Ehdotus

Pieksämäen kaupunki kannattaa Islannin mallin käyttöönottoa ns. Etelä-Savon mallina, jossa huomioidaan eri kokoisten kuntien erityispiirteet.

Päätös

Hyväksyttiin.

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaista oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Pykälät

**Oikaisuvaatimus-
viranomainen**

Pöytäkirja nähtävänä www.pieksamaki.fi 17.6.2025

Tiedoksianto

Asianosaiset:

Annettu tiedoksi sähköisesti

Päivämäärä: 18.6.2025

Vastaanottajat: